

Isten bölcsessége

5Móz 6,5

■ GARAS KRISZTINA JUDIT

Szeretet. Ez talán az egyik leggyakrabban használt szavunk, de valójában ma is rejtély. Mikor kimondjuk, mosolyhoz hasonló arckifejezést láthatunk másokon és érezhetünk magunkon. Könnyen lehet, hogy a szeretetről többet írtak, mint bármi másról, mégis felfoghatatlan. A „szeretet” szó a szótárak szerint vonzódást, ragaszkodást és mély érzéseket fejez ki egy személy, dolog vagy élőlény iránt, amely lehet barátság, gyengédség, önzetlen törődés vagy romantikus vonzalom. Ez az érzés az ember alapvető és legszebb élménye. Szeretetet adunk és kapunk, vagyis így lenne a helyes. De sajnos sokan úgy gondolják, hogy nekik jár, de ők minek pazarolnák másokra. Előfordul, hogy valaki nárcisztikus módon és engedményeket téve keres valakit, aki azért szereti majd őt, mert neki szüksége van a szeretetre, tehát azért szeretne valakit, hogy ettől jól érezze magát. Bizony, az ember elég önző tud lenni, ha éppen úgy tartja a kedve.

Istennek hála, többen vannak a környezetemben, akik adnak szeretetet. Természetesen a gyermekem, testvérem, anyukám, barátaim és a gyülekezeti tagok részéről is érzem a felém áradó kellemes érzést. Iskolában többször meglepnek bennünket a katolikus és evangélikus hittanosok, mikor egyszer csak elénk toppannak, és megölelnek bennünket, vagy éppen megkérdezik, hogy megölelhetnek-e. Nemrég a lányommal beszélgetve mondtam neki, hogy a kisgyermeknek még milyen önzetlen a szeretete, aztán később már az ember különböző dolgokhoz köti ezt az érzést, sokszor pedig úgymond feltételhez. Ő zokon vette, hogy miért mondok ilyet, hiszen ő felnőtt emberként még mindig feltétlen szeretettel van irántam. Nem azért érzi azt, mert valamit kap érte cserébe, vagy mert szeretne valamit érte. Ez szerintem az igazi gyermeki szeretet. Vajon még mindig megvan bennünk ez az érzés Isten iránt?

Adni és kapni. Mi csak emberektől kapnánk szeretetet? A válasz nagyon egyszerűen: nem. Mindig eszembe jut a celldömölki evangélikus templom hátsó bejárata feletti felirat: „Az Isten szeretet”. Gyermekkoromtól kezdve minden alkalommal, amikor templomba mentem, először felnézve elolvastam, majd úgy léptem be a kapun, és ma sem teszem másképpen. Szeretet és Isten teljesen összefonódott bennem az évtizedek során. Sokszor elgondolkodtam gyerekként, hogy miként is lehet ez a három szó egymás mellett – „Az Isten szeretet” – mindenféle ige nélkül, aztán szépen fokozatosan megértettem. Leginkább akkor, mikor a szöveggörnyezetét is elolvastam. *„Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van, és aki szeret, az Istentől született, és ismeri Istent; aki pedig nem szeret, az nem ismerte meg Istent, mert Isten szeretet. Abban nyilvánult meg Isten irántunk való szeretete, hogy egyszülött Fiát küldte el Isten a világba, hogy éljünk őáltala.”*

Amikor az ember szeretve érzi magát, akkor egy idő után ő is másképpen fordul a társai felé. Látja a felebarátjából kiáradó kedvességet, a mosolyt az arcán, gesztusaiban a pozitív megnyilvánulást. Az igazi szeretet kevéssé hasonlít ahhoz, amelyről a regényekben olvasunk, vagy amelyről a dalok szólnak. Az igazi szeretet az Örökkévalóhoz kapcsolja létünket s következésképp mindenkiket, aki körülvesz minket. Istenhez kapcsolt szeretetünket mi leginkább nagy parancsolatként ismerjük, melyet Jézus mondott egy törvénytudó által feltett kérdésre. „Melyik a nagy parancsolat a törvényben?” Krisztus pedig elmondta, idézte a Tórát, annak egyik igéjét Mózes 5. könyvéből, egy kiegészítéssel a felebaráti iránti szeretetről. Krisztus nem véletlenül idézte ezt a mondatot; ezt parancsként kapták a zsidók, hogy hirdessék nemzedékről nemzedékre, és írják fel szívük táblájára. Ma is a zsidó hívők reggel és este, illetve baj esetén mondják el a Smá Jiszráél hitvallását, melynek része ez a mondat: „Szeresd azért az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből!” Izrael népe évezredekken keresztül ismételte ezeket az igéket. A homlokára tette azért, hogy azon gondolkodjon. A bal karjára tette azért, hogy meg akarja tenni. A szíve fölé rejtette egy tokban, hogy engedelmeskedjen. Megérintette, akárhányszor kiment vagy bement a házának az ajtaján. Mégis: folyton-folyvást letért a jó útról, és kiveszett a szívéből Isten szeretete. Ilyenek vagyunk mi is netán?

De vajon lehet-e szeretni parancsra? Nem, ugyanis a szeretetet nem lehet kierőszakolni. Ilyen esetekben csupán képmutatás lenne az érzelem, külső szemnek látható, míg belül üres lenne az a valaki, vagy éppen gyűlölettel fűtött. Mi, keresztények azonban nem így szeretünk, sőt érezzük, hogy az Úr szeretete velünk van nap mint nap. Testet öltött szeretete Krisztusban jelent meg, bennünket pedig a keresztség által gyermekeivé fogadott. Tegyük fel tehát a kérdést: ki szeret előbb, ő vagy mi? „*Mi azért szeretünk, mert ő előbb szeretett minket.*” Tehát mi kerülünk bele az Isten szeretetének körébe, amit nekünk elfogadni és visszatükrözni kell, mely a Lélek gyümölcsének egyik része, cikkelye. A nagy parancsolat nem parancsolat valójában, hanem Isten igéje, teremő szava, mely által megteremti a szívünkben, lelkünkben és teljes valónkban az iránta való szeretetet. Teremő igéje célzott és személyre szóló. Nem olyan, mint a Sziget fesztivál vagy a Balaton Sound, melyet mindenki hall, mert olyan hangerővel szól. Halld meg, ne csukd be a füled! Ez utóbbit nem is tudnánk megtenni, mert az Úr ezt az érzékszervünket úgy teremtette meg, hogy a fülnek nincs záróizma, nem tudjuk becsukni. De be tudjuk fogni a két kezünkkel – és modern világunkban elég feltenni a fülhallgatót, ugyanúgy megsüketülünk minden másra. Az Isten igéje számunkra, mindannyiunknak külön-külön, mint egy személyes telefonhívás, egyénileg szól és hangzik.

Megkérdeztem egyszer egy istentisztelet után, mikor már mindenki elment, a felügyelőt, egyházasfit és gondnokot, hogy mit jelent nekik egy szóban a nagy parancsolat ebben a pillanatban. A következő válaszokat kaptam: Isten szeretete, törvény és Isten bölcsessége. Falusi emberek megszégyenítő őszinteséggel és hittel tudnak példát mutatni.

Nagy tehát mindannyiunk felelőssége a saját szeretetkapcsolatunkban a Teremő felé. Halld meg tehát, Testvérem, a Mindenható szavát, hogy szeresd őt szíveddel, lelkeddel és elméddel egyaránt!

„Ubi ecclesia, ubi theologia?” – Felfedezések az átmenet küszöbén

A liminalitás teológiai horizontjai: az egyház átalakulása a rend és káosz határán
– 1. rész

■ FÜSTI-MOLNÁR SZILVESZTER

Sárospataki Református Hittudományi Egyetem
főiskolai tanár
E-mail: fusti@tirek.hu

DOL: 10.61894/LP.2026.101.1.1

► A tanulmány az egyház helyzetét vizsgálja az átmeneti, liminális korszakokban, amikor a meglévő társadalmi és vallási rendek szétesnek, de az új struktúrák még nem szilárdultak meg. Az elemzés átfogó, interdiszciplináris megközelítést alkalmaz, amely szisztematikus teológiai, antropológiai és filozófiai perspektívákat ötvöz annak érdekében, hogy komplex keretet nyújtson az identitás, a küldetés és a megújulás kérdéseinek vizsgálatához. A liminalitás fogalma – amely Arnold van Gennep és Victor Turner kulturális antropológiájából, illetve Eric Voegelin metaxyelméletéből származik – az átmeneti állapotok elemzésének alapjául szolgál. A tanulmány rávilágít arra, hogy a küszöbhelyzetek ugyan identitás- és intézményi kríziseket idézhetnek elő, de egyúttal kreatív megújulási lehetőségeket is megnyithatnak. A tanulmány hangsúlyozza az egyház aktív szerepét a társadalmi átalakulások formálásában, a transzcendens valóság iránti nyitottság megőrzésében, miközben új kihívásokra reflektál. A bibliai átmeneti tapasztalatok és olyan gondolkodók, mint Tillich, Rahner és Kierkegaard kritikai meglátásai mélyítik az elemzés teológiai vetületeit.

Kulcsszavak: egyház / liminalitás / liminoid / átalakulás / identitásválság / szisztematikus teológia / missziói megújulás / antropológia

Bevezetés

„Ubi ecclesia, ubi theologia?” azaz: „Hol található az egyház és annak teológiája?” A kérdés alapján arra keressük a válaszokat, hogy az egyház és teológiája miként pozicionálja magát azokban az időszakokban, amikor sem a rend, sem a káosz nem domináns, és az átalakulás küszöbén egyensúlyozunk. Ez a tanulmány az egyház mai helyzetét és küldetését elemzi egy folyamatosan átalakuló világban, a liminalitás – vagyis az átmeneti, „küszöbön álló” állapot – antropológiai fogalmát alkalmazva értelmezési keretként. A liminalitás elmélete itt azokra a köztes helyzetekre utal, amikor a régi rend